

Landsbygdpolitiskt program - Handlingsplan gällande för år 2016-2019

SAMMANFATTNING

Landsbygden med dess särart ger i hög grad hela Ronneby kommun dess identitet. Det är den rena landsbygden, de mindre samhällena, åarna, sjöarna, skärgården och Ronneby som stadsmiljö med det gamla indragna handelsläget som idag gör Ronneby unikt. Det finns all anledning att ytterligare stärka denna identitet i kommunens alla delar. Viktigt blir då att utveckla bygdens och samhällenas olika särdrag. Detta kan göras genom att förbättra leder, allmänna stråk och värdefulla platser. Men också genom att stärka kännedomen om Ronnebys landsbygd, såväl innanför som utanför kommungränserna.

I en tid med en växande besöksnäring är det glädjande att konstatera att Ronneby kommun har många besökande och en stor sommarbosättning. Och att dessa dras hit av landskapets höga natur- och kulturvärden. Många spenderar stora delar av sin fritid på landsbygden med aktiviteter som vandring, cykling, jakt, bad, fiske och mycket mer. Ytterligare fler uppskattar landsbygdens produkter och äter gärna och helst närproducerad mat. Landsbygdens värde är med andra ord både som boplats, som producent av varor, tjänster och arbetstillfällen, för upplevelser/rekreation samt som värd för en stor del av vårt natur- och kulturarv. Landsbygden är således i hög grad en arena för skogs- och jordbruk som näringsgrenar som levandegörs av de som bor där. Samtidigt ska man inte glömma landsbygdens stora betydelse för staden. Landsbygden och staden hänger i hög grad samman och där finns en viktig växelverkan.

Fyra angelägna områden, som bjuder på såväl utmaningar som möjligheter har identifierats; Natur & Kulturvärden, Befolkningsutmaning, Kommunikation & Infrastruktur samt Lokalt Inflytande. Den politiska vilja som kommunens Landsbygdspolitiska program ger uttryck för har använts som grund för dessa handlingsplaner. Stor vikt har också lagts vid synpunkter och önskemål från de som känner bygden bäst, nämligen de bofasta.

Innehållsförteckning

.....	2
Landsbygdspolitiskt program	2
När alla samverkar	2
Lokalt engagemang	3
Länsstyrelsen	3
Lokalt Ledd Utveckling	4
Strategi	4
Aktiviteter.....	4
Unga på landsbygden	4
Integration	5
Framtider för landsbygden	6
Grönstrukturplan	6
Boende på landsbygden.....	7
Strategi	7
Aktiviteter.....	7
Resurser	7
Fritid och socialt liv på landsbygden.....	7
Strategi	7
Aktiviteter.....	7
Resurser	8
Arbete och företagande	8
Strategi	8
Aktiviteter.....	8
Resurser	9
Utmaningar och möjligheter.....	9
1 Natur och Kulturvärden.....	9
2 Befolkningsutmaning	11
3 Kommunikation & Infrastruktur	12
4 Lokalt Inflytande	13
Genomförande	13
Behovsbedömning 2016-2020.....	13
Mål	13
Strategi	13
Aktivitetsplan	14
Mötesplan Landsbygdssamråd 2016	15
Utvärdering.....	15

Dessa handlingsplaner ska användas som ett verktyg för kommunens arbete med landsbygdsutveckling. Där själva genomförande bör ses som en process i flera steg som genomsyrar hela Ronneby kommuns organisation.

Landsbygdspolitiskt program

Sätter fart på utvecklingen

Det finns goda belägg för att landsbygd och stad blir alltmer lika i social och ekonomisk bemärkelse. Det dagliga utbytet som sker i media, migration och rörlighet väver idag samman stad och land. Dock finns en särskildhet på landsbygden som gör det meningsfullt att behandla landsbygden som en specifik kategori inom politik och planering.

Med landsbygd menar vi förutom den rena landsbygden även de större och mindre samhällen som ligger på landsbygden. Ronneby stad tillsammans med Kallinge utgör kommunens stadsbygd med kringområden. Även här så skulle man, som det nämnts i den inledande sammanfattningen, kunna tala om landsbygdens bidrag till särprägel i ”stadsbygden”, med den landskapskänsla, som är så viktig även där med tillgång till närnatur, bra lekmiljöer för barn med mera, men detta ligger här utanför landsbygds-samrådsgruppens arbetsområde.

Förenklat kan sägas att landsbygdsutveckling sker när *landsbygdens värden och attraktivitet förstärks*. När tradition, arv och natur bevaras, utvecklas och förbättras. Detta är ett löpande arbete som programmet för landsbygdsutveckling i Ronneby kommun sätter ramarna för genom följande fokusområden:

- Boende på landsbygden
- Fritid och socialt liv
- Sysselsättning (arbete o. företagande)

När alla samverkar

börjar det hända grejer

Ronneby var först i länet med att bilda ett Landsbygdssamråd. Detta samråds främsta uppgift förutom att skapa utveckling är att värna om den lokala delaktigheten och dialogen. Ronneby Kommunbygderåd är som sammanhållande organ för samhälls- och utvecklingsföreningar ett värdefullt verktyg för att ta tillvara landsbygdens intresse, önsknings och vilja. Men i Landsbygdssamrådet sitter även en representant från var och en av kommunens tre grupperingar, Bygd i samverkan, Blomstrande bygden och Blekinge pärlor. Samrådet har utvecklats till det forum där olika loka frågor lyfts tillsammans med strategiska frågor som har direkt koppling till landsbygdspolitiska programmet och dess handlingsplaner.

En annan absolut framgångsfaktor för landsbygdsarbetet i hela Blekinge är den goda samverkan som skapats mellan samtliga landsbygdsutvecklare i Blekinge. En samverkan som kommer att växa framöver och som bland annat under hösten 2015 lett till att arbetsförmedlingen nu inlett en individuell dialog med fler än 170 landsbygdsföretag kring just deras specifika behov.

Denna samverkan utvecklas ständigt och omfattar flera områden, som exempelvis befolkningsutmaningen och andra stora avgörande frågor som Blekinge har gemensamt.

Övriga samarbeten som är viktiga för arbetet med landsbygdens utveckling är:

- Samtliga lokala utvecklingsgrupper och/eller samhällsföreningar
- Kommunbygderåd och länsbygderåd
- Berörda förvaltningar och bolag inom Ronneby kommun
- Företagsnätverk
- Ronneby NU
- Länsstyrelsen
- Region Blekinge
- Nyföretagarcentrum

- Coompanion
- Blekinge Arkipelag

Lokalt engagemang

kreativitet och lite kämpaglöd

Det lokala engagemanget är en viktig del i kommunens utvecklingsarbete där frågor och lösningar ska ske i dialog och samförstånd med lokala företrädare. Att bidra till att stärka bygdegruppernas inflytande över den egna bygdens utveckling och forma en samhällsplanering som bygger på människors engagemang är värdefullt. För att klara detta är ett samskapande mellan kommun och medborgare nödvändigt.

Ronneby kommunbygderåd ska ses som en kanal mellan medborgare, tjänstemän och förtroendevalda. Kommunbygderådet ska aktivt stödja och stimulera lokala initiativ och byutveckling samt ha kontinuerlig kontakt med kommunens olika utvecklingsgrupper, företag och föreningar.

Utvecklingsarbetet för att få till stånd en framgångsrik dialog startade redan 2008 i projektet Hjärtats Fröjd, och sker idag till stor del via regelbundna möten i kommunens Landsbygdssamråd. Dialogen förstärktes ytterligare i samband med förberedelserna av "Landsbygdsriksdagen; Hela Sverige ska leva" i Ronneby.

Samarbetspartners i Landsbygdssamrådet är Ronneby kommunbygderåd, Blekinge Pärlor, Blomstrande Bygden och Bygd i samverkan. Kommunens nyinrättade tjänst, Landsbygdsutvecklaren kommer att representera den kommunala organisationen i Landsbygdssamrådet och samordnar arbetet i gruppen tillsammans med Ronneby Kommunbygderåd. Respektive förvaltningar ansvarar för själva genomförandet. Aktuella verksamhetschefer och politiker kommer att delta då frågor som berör deras respektive förvaltning diskuteras.

- Landsbygdssamrådet ska utveckla och diskutera strategier för måluppfyllelse av programmet

- Landsbygdssamrådet ska stödja och stimulera lokala initiativ och byutveckling
- Landsbygdssamrådet ska inbjuda till dialog med kommunens förvaltningar och politiker

Det finns all anledning för kommunens förvaltningar att hålla sig informerade om de möjligheter detta program erbjuder inom områden som exempelvis;

- Service, infrastruktur och attraktivitet
- Investeringar i service och fritid
- Infrastruktur för rekreation, turistinformation och turism
- Utveckling av natur- och kulturmarker
- Företagsstöd exempelvis kompetensutveckling
- Miljöinvesteringar, vattenkvalitet, våtmarker, dammar etc.

Länsstyrelsen

skapar mervärden

Blekinge läns regionala handlingsplan för Landsbygdsprogrammet är ett regionalt styrdokument som visar hur Länsstyrelsen kommer att arbeta för att nå Blekinges regionala mål. Alla prioriteringar i handlingsplanen bidrar till EU:s övergripande mål, Europa 2020.

För att nå en hög samhällsnytta är det viktigt att kunskapen om innehållet i denna handlingsplan sprids och att samverkan sker med andra program och fonder. Inför upprättandet av handlingsplanen skapade Länsstyrelsen ett partnerskap, i vilket Kommunens landsbygdsutvecklare deltar.

I Blekinges handlingsplan har man valt följande prioriteringar:

- Sysselsättning
- Lönsamhet

- Nyföretagande
- Generationsskifte/rationaliseringar
- Öppet landskap/
betesmarksproduktion
- Miljöförbättrande åtgärder
- Energieffektiviserande åtgärder
- Bredbandsutbyggnad

Lokalt Ledd Utveckling

Liksom mycket mer

Lokalt Ledd Utveckling är en utvecklingsfond som bygger på föregående programperiods Leadermetod. En metod inom hela EU för att utveckla landsbygden i projektform

SydostLeader har möjlighet att verka i de fyra ESI-fonderna: Jordbruks-, Havs- och fiskeri-, Regional- samt Socialfonden. Projektstöd kommer att kunna sökas från början av 2016 fram till hösten 2020 av såväl föreningar som småföretagare, lokala utvecklingsgrupper och nätverk inom vårt område som omfattar Emmaboda, Karlshamn, Karlskrona, Lessebo, Nybro, Olofström, Ronneby, Sölvesborg, Tingsryd, Torsås och Uppvidinge kommuner. Därutöver omfattas även hela sjön Åsnen och södra Kalmarsund samt Öland fiske- och farvatten av vår Havs- och fiskesfond.

Strategi

Projekt som syftar till att stärka vår ekonomiska tillväxt och skapa fler arbetstillfällen, är nyskapande och hållbara kommer att prioriteras. Nytt för denna period är också att programmet omfattar hela Ronneby kommun, landsbygden och dess tätorter. Stad och land växer i denna växelverkan med varandra. En stor del av de enskilda enheternas attraktivitet ligger i helheten och närheten av varandra.

Aktiviteter

Mycket är nytt i nya programperioden och till delar mer omfattande och tidskrävande. Programmet har inte startat ännu och vi ser med tillförsiktigt och optimism framemot att komma igång.

Unga på landsbygden

delaktighet, engagemang och förtroende

En inkluderande utveckling kräver synvänder.

Region Blekinge har i sina undersökningar sett när man tittar på ungas utflyttning från regionen att det i första hand är unga kvinnor med högre utbildning som lämnar länet och det är lågutbildade män som stannar kvar.

Att samhällets grundstrukturer har ett stort inflytande på ungdomarnas flytta/stanna-beslut visas i doktorsavhandlingen ” Vinna och försvinna? Drivkrafter bakom ungdomars utflyttning från mindre orter” av Lotta Svensson vid Linköpings universitet. Viktiga faktorer är de faktiska förhållandena i samhället där unga har olika tillgång till resurser, såväl ekonomiskt, socialt som kulturellt. I flytta/stanna-frågan har den samhälleliga genusordningen stor genomslagskraft. Likaså spelar spänningen mellan centrum och periferi en väsentlig roll – där makten att definiera vad som är ”rätt” och ”naturligt” sammanfaller med värderingar av hur ungdomar ”är” och ”ska vara”.

Avhandlingen visar att samspelet mellan dessa faktorer ser olika ut för olika individer/grupper och att utfallet av samspelet spelar en väsentlig roll dels för de ungas flytta/stanna- beslut, men också för de ungas vilja och deras möjlighet att delta i och ha inflytande över samhällsutvecklingen i regionen. Det finns otroligt mycket intressant i avhandlingen men något som verkligen ger oss en tankeställare är att endast 28 % av unga män med låg utbildning trodde att lokala politiker ville att de skulle stanna i sin hemkommun. De ser också små möjligheter att påverka och engagera sig i samhällsutvecklingen. Även om avhandlingen är gjord i Söderhamn så finns många likheter med kommunerna i Blekinge både vad gäller historia, näringslivsutveckling, åldersfördelning bland befolkningen mm. Avhandlingen finns att ladda ned här:

<http://liu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A21857&dswid=9375>

Ronneby har just nu procentuellt näst högst ungdomsarbetslöshet i riket.

Skapa utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande

generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Det kommer att krävas en synvända för att få behålla våra ungdomar. I en verklighet där Sveriges största export genom tiderna är försäljningen av Minecraft (ett äventyrsspel och byggspel till dator, källa Wikipedia) och när framtiden inte längre handlar om bilar, trä eller kullager är det inte trovärdigt eller särskilt klokt att bedöma ungas idéer utifrån vår tids mallar för lönsamhet. Citat från Troed Troedsson 2014-02-06: ”Skall vi varaktigt sysselsätta ytterligare flera hundra tusen människor måste vi börja göra saker vi inte gjort förut. Inte bara det - vi måste göra saker som vi hittills inte ansett för vare sig nyttiga, behövda eller ekonomiskt värdefulla. Det största hindret för en expanderande arbetsmarknad är att vi bestämt oss för att bara sådant vi hittills gjort eller ansett oss behöva betraktas som arbete. På samma sätt som den märkliga diskussionen om ”konstgjorda behov” lägger en blöt filt över innovationsklimatet när det gäller produkter och tjänster så lägger föreställningen om ”riktiga jobb” en blöt filt över vår framtida arbetsmarknadsexpansion.”

För att skapa djupare förståelse om ungas situation har projekten ”Förändra Radikalt” och Cela i samarbete med näringslivsenheten och enheten för arbetsmarknad och integration under 2014 genomfört en förstudie med namnet ”Kaoskompaniet” finansierad av Europeiska Socialfonden (ESF). Man har undersökt effekterna av att arbeta med självledarskap, idéutveckling och företagsamhet. De viktigaste resultaten och de starkaste insikterna har tillkommit i aktiviteter och samtal med unga. Det handlar om ödmjukhet, empati och djupare förståelse för ungas situation och om hur arbetslösheten påverkar dem. Men det handlar lika mycket om vad som händer när unga möts med ett förhållningssätt som ser och utvecklar potential istället för att se och hantera problem.

Med utgångspunkt i den enskildes idéer och kreativitet driver nu Ronneby kommun projektet, *Kaoskompaniet*. Ett projektkontor som ska:

- bidra till ökad självkänedom och självtillit hos unga arbetslösa
- skapa handlingskraft, innovation och entreprenörskap
- med innovativa metoder bana väg för nya stödstrukturer till ungas entreprenörskap

Projektet arbetar utefter en bred definition av entreprenörskap med fokus på ”empowerment” och drivkraft. Detta låser inte deltagarna vid målet att starta företag utan ger även kraft att ändra sin situation, hitta annan sysselsättning så som studier eller bli samhällsförändrare/sociala entreprenörer. Projektets fokus kommer hela tiden att ligga på att göra, att skapa aktivitet, att skapa olika typer av upplevelse för att få igång den inre motorn.

Det finns också anledning att titta närmare på hur skolor i mindre kommuner kan skapa förutsättningar för tillväxt. På vilket sätt kan elever som är långt ifrån storstädernas centrum förberedas för den hyperkonkurrerande världen som påverkar allas våra liv? På vilket sätt kan ett entreprenöriellt förhållningssätt och en nära samverkan det lokala näringslivet påverka?

Integration

en känsla av sammanhang

Integration är en komplex fråga som berör alla delar i vårt samhälle men är ofta särskilt viktig för våra landsbygder. Inte minst med tanke på den befolkningsutmaning landsbygden har att brottas med. En lyckad integration kan vara nyckeln som mildrar flera av landsbygdens symtom. Samtidigt öppnar samma nyckel en väg in i samhället för utlandsfödda svenskar. Mångfald gör samhället robust.

Framtider för landsbygden

lugn, hälsa och riktig mat

Livet på landet är hetare än någonsin. Enligt den spaning för 2016 som presenteras av Land.se märks trender som: att bli "medbonde", satsa på byaekonomi och att växla ned till ett bättre liv.

Framtidsexperter spår att allt fler människor kommer att söka sig mot själsligt lugn och hälsa. Det vill säga att äta riktig mat, idka friluftsliv och att aktivt skärma av stress.

Vad gäller maten blir det under 2016 ännu viktigare att veta vad vi stoppar i oss och var maten kommer ifrån. Allt fler vill ha så närproducerade, djur- och miljövänliga råvaror som möjligt. Fler bönder säljer direkt till konsumenten. Allt detta kan påverka landsbygden positivt. Trender för 2016 spås enligt Land.se vara:

1. Fler grisar och kycklingar släpps ut
2. Flyktingar får jobb på lantbruk
3. Downshifting,
(Att hoppa av konsumtionssamhällets för att få ett lugnare liv, helst på landsbygden)
4. Mer Delningsekonomi,
(där man med olika arrangemang hyr, delar eller lånar saker i stället för att själv äga dem)
5. Solenergi ökar
6. Fler konsumenter vill bli medbönder,
(Konsumenten får närproducerat kött, ägg och grönsaker och kan även få hjälpa till med ogrärensning och skörd.)
7. Unga kvinnor mot strömmen,
(Trenden att unga kvinnor flyttar från landsbygden till städerna tycks vända)
8. Mer lokal mjölk
9. Pensionärerna de nya hjältarna,
(Jobbar ideellt med att exempelvis skjutsa skolbarn, flyktingar, läxhjälp, ledsagning etc.)
10. Fler söker lugn i naturen

Grönstrukturplan

resurs för miljö, folkhälsa och bygdeidentitet

Ronneby kommunbyggeråd önskade via Landsbygdssamrådet en fördjupad översiktsplanering med särskild inriktning på de mindre samhällenas utveckling.

Ett omfattande arbete har nu lagts ner av kommunens planarkitekter i samarbete med professor vid SLU i Alnarp, Roland Gustavsson. Med resultatet att man nu gått längre än någonsin tidigare och förutom fördjupningen om stadens grönstruktur i dialog med landsbygdens representanter och boende har man nu även formulerat en Grönstrukturplan för hela kommunen inklusive landsbygden. Denna omfattande plan förväntas utgöra ett bra underlag för framtida utveckling av landsbygdens värden och service. I detta dokument kommer vi att återkomma till Grönstrukturplanen mer än en gång. Planen och arbetet med att ta fram den finns att läsa i sin helhet på kommunens hemsida, <http://www.ronneby.se/sv/bygga-bo-miljo/planarbete/oversiktlig-planering/gronstruktur/>

Sätt samman projekt, stora eller små utifrån Grönstrukturplanen och hitta finansiering för genomförande

Boende på landsbygden *utmaning eller möjlighet*

Det är av största vikt att landsbygdens behov av service tillfredsställs. Innebärande att befintlig service ska bevaras, utvecklas och i vissa fall även ökas.

Strategi

För att uppnå en positiv befolkningssituation behöver man jobba med landsbygdens livsmiljöer och marknadsföring. Kommunens mål är att det bor 30 000 invånare i Ronneby kommun år 2020. För att lyckas med detta krävs nöjda medborgare som trivs, har en god självbild och som har förmåga att vara goda ambassadörer för sin hembygd.

En inte så oviktig del är boende och byggnation. Att skapa förutsättningar och möjliggöra boende för många och i olika livssituationer är angeläget precis som att bygga miljömässigt hållbart.

Aktiviteter

Genom att aktivt arbeta med att utveckla och behålla service och verksamheter på landsbygden förbättras livskvalitén och trivseln. Att öka invånarantalet på landsbygden ska vara ett centralt begrepp vid all samhällsplanering och kommunens enheter ska aktivt i sin dagliga gärning bidra till att målet för befolkningsökningen infrias.

Kommunen ska aktivt delta i Region Blekinges projekt för ökad inflyttning i Blekinge, *Fler flyttar in*.

Angeläget är också att undersöka och bemöta faktorer som avgör huruvida unga väljer att flytta tillbaka till sin hemort. I detta sammanhang ska inte far- och morföräldrar underskattas som instrument för att nå målgruppen. En annan viktig sak att hantera är självbilden hos de unga som valt att stanna kvar, att rätt värdesätta deras val och värdet av det. Kommunen ska också verka för att antalet självförsörjande i denna grupp ska öka.

En kraftfull och målinriktad marknadsföring av landsbygdens fördelar som plats att bo och verka på kommer att vara viktigt. Kommunen ska marknadsföras som turistmål för att visa upp hela kommunen och skapa ett positivt flöde och en ökad genomströmning. Detta kan bland annat göras via ett stärkt kommunalt varumärke.

Resurser

Att ute i kommunens olika delar och samhällen via exempelvis samhällsföreningar fånga upp det lokala engagemanget. Med den starka drivkraft och den lokalt förankrade kompetensen som är kopplad till den. Informationsenheten, AB Ronnebyhus, Samhällsbyggnadsenheten, Gatuenheten, Näringslivsenheten, Utbildningsförvaltningen, Kommunledningsförvaltningen, Kommunstyrelsen, Tekniska förvaltningen, Miljö- och Teknik AB, Samverkan med Landsbygdsutvecklaren och Ronneby kommunbygderåd.

Fritid och socialt liv på landsbygden

engagemang och självkännedom leder till handlingskraft

Strategi

Kommunens natur- och kulturvärden liksom varje enskilt samhälles natur- och kulturvärden, stråk och allmänna platser samt friluftsområden bör stärkas genom information och tillgänglighet, anpassat för såväl kommuninvånare som turister.

Natur- och kulturområden ska inbjuda till ökad rörlighet bland medborgarna, året runt, dag som kväll.

Landskapets ekologiska, sociala och kulturhistoriska värde ska bevaras och stärkas genom utveckling, restaurering, skötsel och informationsinsatser.

Aktiviteter

Kommunen ska förvalta och utveckla natur- och kulturvärden samt göra dem tillgängliga för invånare och besökare.

Kommunen ska arbeta för att områden av riksintresse för natur- och kulturmiljövård som exempelvis Brunnsområdet i Ronneby med Karön, Bräkneåns dalgång, stora delar av Ronnebys skärgård samt Västra Vång, med dess värden vad gäller natur-, kultur-, historia- och turism ska utvecklas till ett besöksområde av högsta klass. Här ingår även Björketorpsstenen, Gö med Göholm och Johannishusåsens fornminnen.

Kommunen ska aktivt delta i utvecklingen av Gribshunden och dess betydelse för Blekinge och Ronneby som besöksmål.

Kommunen ska dessutom bistå, bekräfta och stötta landsbygdens föreningar och nätverk. Det kan gälla i avseenden där natur- och kultur har mer lokal betydelse för samhällens identitet och status samt för lokalt viktiga stråk och allmänna platser. Utöver detta bör man pröva hur samhällen kan knytas ihop genom exempelvis ”Bygdeslingor” och ”Byaslingor”

Kommunen ska härvid arbeta för utveckling enligt Översiktsplan och Grönstrukturplan.

Resurser

Grönstrukturplanen, Förundersökningarna, *Kulturhistoria som en motor för besöksnäringen* samt *Byaslingan*. Ronneby kommunbygderåd, Informationsenheten, Fritid och Kulturförvaltningen. Tekniska förvaltningen, Kommunstyrelsen och Fritid och Kulturnämnden. Samverkan med Landsbygdsutvecklaren och Ronneby kommunbygderåd.

Resurser utanför kommunens organisation bör nämnas, som exempelvis Blekinge museum, Leader Sydost, Region Blekinge, Visit Blekinge och Länsstyrelsen.

Arbete och företagande

fokus på landsbygdens resurser

Strategi

Att utveckla ett bra företagsklimat så att företagande och nyföretagande på landsbygden såväl som i hela kommunen kan utvecklas. Ett mål är att det ska skapas fler arbetstillfällen både i stad och på landsbygd.

Viktigt för att på ett övergripande sätt arbeta med landsbygdens företagande är exempelvis att;

- Få redan befintliga företag att trivas, utvecklas och eventuellt expandera
- Attrahera inflyttande av företag
- Stimulera nyföretagandet lokalt
- Kompetensutveckling för företagen

Aktiviteter

Exempel på aktiviteter för måluppfyllelse kan vara;

Förbättrad konkurrenskraft och tillväxt i jord- och skogsbruket. Bevaka åtgärder för att bevara ett öppet landskap och mångfald. Stimulera till och genomföra insatser för ett diversifierat landsbygdsföretagande.

Främja lokal förankring, inflytande och samarbete.

Utveckla besöksnäringen exempelvis gällande nätverk och kompetensutveckling bland annat med inriktning mot kultur, miljö och natur. Här ingår också att främja samarbetet med Visit Blekinge.

Insatser för ökat nyföretagande på landsbygden.

Kraftfull och målinriktad marknadsföring av landsbygdens fördelar som plats att bo och verka på.

Stor uppmärksamhet bör ges till hur man kan visa på och stärka attraktivitet och tillgänglighet på landsbygdens tätorter.

Ungt entreprenörskap på landsbygden ska stimuleras och insatser för att underlätta generationsskifte ska undersökas.

Bredbandsutbyggnaden bevakas.

Man bör även efter kommunens lyckosamma och internationella erkännande av utvecklingsarbetet med Cradle to radle titta på hur detta kan stärka landsbygdens företag? Hur kan det tillämpas på kommunens arbete för utveckling av landsbygd, natur, park och trädgård som en ”utomhusens Cradle to cradle”.

Kompetensutvecklingsåtgärder. Företagarcaféer och frukostmöten på landsbygden.

Stödja bättre allmänna kommunikationer samt riktat intresse mot samverkan i norra kommundelarna.

Resurser

Näringslivsenheten, Nyföretagarcentrum, Miljö- och Teknik AB, ABRI, Cefur, Ronneby Kunskapskälla, kommunens förvaltningar samt kommunstyrelsen. Samverkan med Landsbygdsutvecklaren, Ronneby kommunbyggeråd samt landsbygdens samhälls- och företagarföreningar. Med fördel kan dessa insatser göras med hjälp SydostLeader såväl som andra förekommande EU-stöd.

Utmaningar och möjligheter

summan av yttre och inre påverkan
Mycket påverkar vår landsbygd precis som resten av kommunen. Det krävs breda insatser och ett horisontellt tänkande för att få framgång.

Under 2015 har ett stort och gediget arbete utförts i de olika delarna av kommunen inte minst via samhällsföreningarna. Dessutom genomfördes ett antal workshops i Landsbygdssamrådet. Resultatet av dessa utgör nu tillsammans med material från förra periodens arbete och diverse skrivelser från landsbygdens representanter, exempelvis; *Tre skarpa punkter, Vi bygger framtidens landsbygd tillsammans, Strategiskt tänkande kring försköningspengarna, Framtidens landsbygd samt Grönstrukturplanen och kommunala styrdokument*, underlag för denna nya handlingsplan kopplad till kommunens landsbygdspolitiska program. Det finns dessutom mycket som pekar på att just de av kommunen beslutade ”försköningsmedel” har varit ett framgångsrikt redskap. Inte minst genom deras sätt att visa betydelsen av lokala initiativ och samverkan. Förutom medverkan till att realisera en mängd olika små men så värdefulla projekt ute i kommunens olika samhällen har även större projekt, som arbetet med Svenmanska parken i direkt anknytning till

kulturhuset i Bräkne-Hoby, med stor lyskraft kunna förverkligas.

Fyra utmaningar och möjligheter har mot denna bakgrund identifierats och redovisas här som *Natur & Kulturvärden, Befolkningsutmaning, Kommunikation & Infrastruktur samt Lokalt inflytande*.

1 Natur och Kulturvärden

Ronneby rymmer ett rikt utbud av landskapsbildningar, naturföreteelser och kulturhistoriska element som är av hög internationell nivå. Det har ett anrikt förflutet med regionens första stadsbildning i Ronneby. Hela tvåhundra år innan nästkommande kom till, vilket även pekar på en tidigt rikt utvecklad omgivning, där både Bräkne-Hoby och Johannishus-Edestad bör nämnas speciellt. Senare utveckling kring kurorten och brunnsdrickandet under den tidiga turismen satte Ronneby kommun än mer på kartan. Målet är att på olika sätt arbeta för att dessa värden kan fortsätta leva, synas och utvecklas. I ett samhälle där såväl boende som besökande ska se det rika utbudet av natur och kultur och använda denna möjlighet för ett gott och hälsosamt liv.

Forskning visar att det finns en positiv koppling mellan natur och hälsa och att många folkhälsoproblem kan motverkas av att vistas i sådana stödjande miljöer. Rätt utformade kan dessa miljöer stimulera till ökad trivsel och vistelse utomhus. Forskningen har dessutom understrukit vikten av att vara ute, rekreera sig och vistas i lugna, harmoniska och meningsfulla miljöer tillräckligt lång och sammanhållen tid. Ett övergripande mål bör därför vara att det i Ronneby ska finnas möjligheter att gå, cykla eller rida olika rundor, året runt. En styrka för kommunen blir då att via samverkan säkerställa stråk, platser, kvalitéer och landskapets identitet bäst möjligt.

Ronneby kommun har stor potential i sin grönmiljö om leder, informationsmaterial och skyltsystem fungerar väl, underhålls

och utvecklas. Det är väsentligt att dessa uppfattas som viktiga och välskötta.

Många av 70-talets träkonstruktioner, markeringar och entréer har idag eftersatt skötsel och det kommer att behövas en nystart. Det behövs också nyutveckling och nya sträckningar. Vattnet har betydelse som rekreativa och attraktiva miljöer, såväl för besökande som för fast boende.

Grönstrukturplanen visar på följande riktlinjer;

- Understryk ett brett lokalt engagemang, som en väg att uppnå ett fokuserat platsansvar
- Samverka med barn och ungdomar i byggande, planering och förvaltning
- Arbeta för att barnens lek och uppväxtmiljö har många kvalitéer
- Håll kvar unika eller ovanliga hantverkstraditioner och skötselkulturer
- Utomhuspedagogik, naturpedagogik och odling bör få stort utrymme och ges en hög status i samhället. Det finns behov av ständigt förnyad bildning och självupplevd insikt
- Naturen bör finnas som en integrerad del av våra tätorter, i våra bostadsområden och där barnen växer upp
- Natur kan precis som kultur utgöra en kärna i vårt samhällsbygge

För att uppnå, förstärka och ytterligare utveckla det lokala engagemanget finns följaktligen anledning att jobba enligt en ofta nämnd Ronnebymodell. Ett sätt att göra detta kan vara att stödja projektet *Attraktiv landsbygd*. *Attraktiv landsbygd* drivs av Bygd i samverkan och Ronneby kommunbygderåd och ska ses som inledningen till ett långsiktigt arbete att göra hela Ronneby kommun attraktiv och arbeta enligt den nya Grönstrukturplanen. I sammanhanget har även kommunens försköningspengar stor betydelse.

Ronneby kommunbygderåds projekt *Byaslingen* är ett annat exempel på hur

utvecklingsarbete enligt Ronnebymodellen kan se ut.

Prioritering och förslag utefter Grönstrukturplan och förberedande planering inför dessa handlingsplaner kan vara;

- Gemensamt skylt- och informationsmaterial
- Utveckla kartor, appar och ny teknik att användas vid vandring, cykling, paddling, fiske och liknande aktiviteter samt kultur och historiska värden
- Runstenen Björketorpsstenen; Sveriges äldsta skrivna dokument och därmed en av de historiskt viktigaste kulturmiljöerna i Sverige
- Vång och liknande historiska platser
- Blekingeleden, en kommunövergripande led, där nystart och restaureringsinsatser kommer att krävas för vissa delar
- Drottning Margaretagången; Kongslyden, Sveriges äldst bevarade forntida landsväg mellan Hobybygden och Ronneby
- Utveckla strategi för lokala leder och viktiga allmänna platser
- Undersöka hur befintliga leder och stråk kan kopplas samman
- Undersöka möjligheten att samutnyttja leder för vandring, cykling och ridning
- Skapa kustnära leder, något som exempelvis har kommit fram via lokalt initiativ för Kuggebodahalvön
- Utveckla användning av naturreservat
- Långsamhetens turistväg, gamla riksvägen
- Utveckla arrangemang liknande Åkonst
- Aktiviteter med koppling till vatten

Sätt samman projekt, stora eller små utifrån Grönstrukturplanen och hitta finansiering för genomförande

Tillgång till ett aktivt kultur-, idrotts- och fritidsliv är av stor betydelse för att vi människor ska uppleva livskvalitet. Att redan i tidig ålder få uppleva kultur och få möjlighet att uttrycka sig kreativt sätter spår också i det vuxna livet.

I Blekinges Regionala Kulturplan prioriteras bland annat följande:

- Kultur i Blekinge ska bli tillgängligt digitalt samt att delaktighet och eget skapande ska vara ledord
- Alla i Blekinge ska ha samma möjlighet att ta del av våra gemensamma resurser för att uppleva och skapa kultur

2 Befolkningsutmaning

Befolkningen på landsbygden minskar något, om man i landsbygden innefattar kommunens mindre samhällen. Det finns mycket forskning och strategier om tillväxtpolitik men väldigt lite om hur man hanterar utebliven tillväxt. Att fokusera för mycket på tillväxt kan i sämsta fall leda till att man missar att fokusera på utmaningar. Man talar i sammanhanget om begrepp som att krympa smart. Att krympa smart behöver inte betyda avsaknad av mål som innebär att växa utan mer om utveckla en realistisk syn på problemet och att parallellt med tillväxtmål och utveckla strategier kring hur vi kan hantera en befolkningsminskning på ett smart sätt. Det kan vara att titta på innovativa lösningar och fokusera på att vara den kommun där människor är mest nöjda. Hälften av Sveriges kommuner är mindre idag än på 70-talet. Bloggen www.vertikal.se presenterar löpande ny forskning och artiklar i ämnet.

Aktuell forskning kring regional utveckling av Charlotta Mellander och Josefine Syssner på internationella handelshögskolan i Jönköping visar bland annat att 86 % av Sveriges kommuner tappar sina unga. De visar också på hur mycket mer sannolikt det är att få någon som bott där tidigare att flytta till platsen.

Samtidigt konstateras att självbilden hos de som valt att stanna kvar i hemorten behöver öka, hur värdesätts dessa? Överhuvudtaget är självbilden i bygden viktig för att få återflyttare.

Håll kontakten med ungdomar som flyttat. De individer som är de mest troliga att flytta hem är de som har barn fem år efter examen

Man vet idag att man genom intensifierad samverkan mellan kommuner, byar, samhällen och tätorten ökar förutsättningarna för en positiv utveckling. Men den kanske viktigaste byggstenen för en kommuns möjlighet att överleva och utvecklas är att människor känner stolthet och glädje över sin plats. Förutom att ta tillvara på och bygga på den egna identiteten kan man identifiera följande förutsättningar för tillväxt:

- En fungerande arbetsmarknad
- Tillgång till utbildning
- Tillgänglig infrastruktur med goda kommunikationer och fibertäckning
- Bostadsbyggande och attraktiva boendemiljöer
- Lokal och regional attraktionskraft
- Samarbeten och samsyn
- God kommersiell och offentlig service

Områden med egen utveckling och attraktivitet växer oavsett avstånd till tätort. Men för att öka attraktionskraften är tillgång till IT och fysiska kommunikationer en förutsättning. Snabb uppkoppling är viktig såväl för näringslivet som för att kunna uppnå ett rimligt serviceutbud.

Landsbygden lockar ofta mångsysslaren. Framtidsnischer spås vara besöksnäring, lokal matproduktion, tillverkningsföretag och internetbaserad försäljning. Angeläget är att utveckla orternas attraktivitet och boendemiljöer samt att marknadsföra livsstilen och att stötta föreningslivet.

Kreativa lösningar vad gäller kommersiell och offentlig service för näringsliv och befolkning är en annan avgörande faktor som bör prioriteras. Men det man vet är att finns bara människorna utvecklas boende, näringsliv och service automatiskt.

Ronneby kommun har redan en stor sommarbosättning såväl i kustmiljön som i de inre sjönära delarna. Det bör bli möjligt att ytterligare utveckla dessa delars attraktivitet och tillgänglighet. På så sätt kan längden vistelse öka för de periodboende.

3 Kommunikation & Infrastruktur

En inkluderande utveckling kräver synvänder. Utöver långsiktiga planer med klara syften krävs det tydliga beskrivningar av beslut och åtgärder för att uppnå den öppenhet mot medborgarna som man eftersträvar.

Vetgiriga ortsbor är intresserade av sin bostadsort och hemkommun. Vid sidan om rena infrastruktursatsningar är mötesplatser, fyllda med bra verksamheter, ett område som spelar stor roll. För en kommuns attraktivitet och då även näringslivets utveckling är tillgången till offentlig och kommersiell service grundläggande. En kommun har mycket att vinna på att grundläggande service fungerar. Här kommer att krävas otraditionella lösningar och nytänkande tillsammans med samverkan mellan privata, offentliga och ideella aktörer för att lyckas.

Att bo på landsbygden är ofta ett aktivt val. Priset man betalar för det är att man kanske får lite längre till affärer, vård, post och bank. Ofta är det värt det.

För att kunna ta del av samhället på lika villkor behöver landsbygden boende ha möjlighet att ta sig till närliggande orter. Det är tydligt att tillgängligheten är av stor betydelse för att skapa blomstrande landsbygder. Detta förstärks även i och

med av vi vet att de industrier som växer starkast exempelvis är tjänster, turism, rekreation, restauranger. Alla dessa är branscher som ofta kräver att konsument och producent faktiskt möts. Och som på så sätt hjälper till att skapa ett positivt flöde av människor

Främst handlar det om att motverka utarmning och försämring av möjligheter på landsbygden, snarare än att bygga en ny stadslik infrastruktur. Vägar, el- och telenät samt bredband ska ha en bra standard oavsett var i kommunen man bor.

Kommunen ska verka för att tele- och elnät samt mobil täckning säkerställs och utvecklas.

Fortsatt utbyggnad av bredbandsnät på landsbygden i Ronneby Kommun kommer dels att ske genom ekonomiska föreningar eller externa aktörer (ip-only, telia, mm) och dels genom Miljötekniks försorg. En del på kommersiella villkor och en del med bidrag, när sådana finns.

Ronneby kommun för en ständig dialog med externa parter för att upprätthålla god standard och kvalitet på landsbygden vägnät. Kommunen tilldelar årligen kommunalt utfartsbidrag för enskilda vägar för att på så sätt bidra till drift och skötsel av dessa. Utöver detta delfinansierar Ronneby kommun de projekt som Trafikverket godkänner för förbättringsåtgärder. Gång- och cykelvägnätet byggs årligen ut i kommunen, enligt plan som fastställs av kommunfullmäktige i samband med budget. Detta är en förutsättning för att möjliggöra säker trafik för oskyddade trafikanter och medför att minska de kortare bilresorna.

Kollektivtrafikplaneringen ska långsiktigt garantera en fungerande pendlingstrafik och kompletterande möjligheter som ex. öppen närtrafiklösning ska erbjudas och utvecklas ytterligare. Vidare bör nya strukturer och innovativa lösningar för pendling och samåkning undersökas.

4 Lokalt Inflytande

Engagerade orsbor är en ovärderlig drivkraft varför landsbygdens befolkning uppmanas att inte tveka att engagera sig, delta eller bara höra av sig med tankar och synpunkter. Kommunens landsbygdspolitiska program uppmuntrar till lokal delaktighet i en utvidgad dialog, vilket innebär att Ronneby kommunbygderåd och samtliga bygdens invånare är nyckelaktörer för att nå framgång. Tillsammans når vi längre i arbetet för en ökad livskvalité genom attraktivt boende, upplevelserik fritid och ett blomstrande företagande.

Ett sätt att motverka en alltför ensidig eller snabb urbanisering kan vara att arbeta för en förbättrad regional och internationell samverkan. Medborgarnas möjlighet till inflytande i kommun ska öka och det ska vara enkelt för medborgare och företag att få kontakt med kommunens organisation.

Vid framtagandet av kommunens Grönstrukturplaner såväl som det nu pågående arbetet med Översiktsplaner har kommunens arbetsmetod fått stor uppmärksamhet. Det unika är att man använt sig av de som känner bygden bäst och som underlag till planerna använt de utvecklingsförslag som framkommit i samråd med boende och aktörer på landsbygden. För att kunna komma så här långt i en utvidgad dialog menar de medverkande att de lokala samhällsföreningarna spelat en mycket stor roll tillsammans med Landsbygdssamrådets förberedande arbete. Målet för framtiden bör vara att nå ytterligare längre i samverkan mellan kommunen och de lokalt verkande.

Genomförande

breda samarbeten är en nyckel
Ronneby Kommunbygderåd är som sammanhållande organ för samhälls- och utvecklingsföreningar, en värdefull part för att samla in landsbygdens intresse, önsknings och vilja. Landsbygdssamrådet är det forum där olika loka frågor lyfts tillsammans med frågor som har direkt

koppling till landsbygdspolitiska programmet och dess handlingsplaner. Här diskuteras och utvecklas även strategier för måluppfyllelse. Handlingsplanerna är ett verktyg för kommunens arbete med landsbygdens utveckling och bör ses som en process i flera steg som ska genomsyra hela den kommunala organisationen. Samtliga inblandade ska uppleva ett positivt bemötande i samarbetet med den kommunala organisationen.

Bredvid själva utvecklingsarbetet arbetas med att ytterligare och ständigt utveckla samarbetet mellan kommunens politiker, förvaltningar och medborgare. Ett mål att jobba mot är landsbygdssäkra kommunala beslut.

Behovsbedömning 2016-2020

Mål

- En landsbygd dit människor vill åka och där människor vill bo och verka
- Uppnå ett ökat flöde av människor på landsbygden
- En platsidentitet som bygger på nöjda, stolta och insiktsfulla orsbor och besökare

Strategi

- Visa upp landsbygdens livsmiljöer som färgrika bygder, orter, platser och stråk för boende, företagande, rika upplevelser och hälsosam rekreation
- Stärka landsbygdens identitet som grund för en ökad stolthet och tillhörighet
- Landsbygden med de olika identifierbara bygderna, den rena landsbygden och de mindre samhällena ska alla ges en aktiv roll i arbetet med kommunens nya varumärkesplattform
- Främja utveckling av upplevelser

Aktivitetsplan

Boende

- Marknadsföring och kommunikation av livsmiljöer för att bo, verka och besöka med sidosyftet att öka flödet av människor
- Landsbygden på hemsidan
- Ta fram material för kommunikation och marknadsföring
- Arbeta för en stärkt identitet, stolthet och platstillhörighet. Arbeta för en ökad insikt om bygdens, samhällets, stråkens och platsernas historia och betydelser
- Verka för inflyttning bland annat genom att ta tillvara utflyttare och hemstannare. Delta i Blekinges regionala arbete för inflyttning
- Infrastruktur, Bredband och kommunikationer

Arbete och Företagande

- Etablering
- Generationsskiften
- Nyföretagande
- Kompetensutveckling
- Marknadsföring
- Ungdomsarbetslösheten, projekt Kaos kompaniet
- Knyta samman skola och samhällsföreningar via gemensamma projektarbeten
- Filmer som visar landsbygdens företagande bland annat på hemsidan
- Nätverksfrämjande aktiviteter såsom frukostmöte, företagarcaféer, kompetensutveckling och liknande
- Kaoskompaniet, unga arbetslösa lär sig arbeta i, skapa och driva projekt
- Arbetsförmedlingen On Tour med kompetensutveckling, Landsbygdens företag är värdefulla. (skapa fler arbetstillfällen), projekt
- Företagsmässor och skördemässor i Eringsboda, Ronneby NU, Bräkne

Hoby, Backaryd, Blekingepärlor etcetera.

Fritid och social liv

- Trivsel, samhörighet och delaktighet
- Aktivt arbeta för och marknadsföra landsbygden som besöksmål för upplevelser och rekreation
- Vidareutveckla utifrån Grönstrukturplanen
- Bräknetrampen och dess vidareutveckling
- Byaslingen, projekt som modellmässigt kan utvecklas vidare i såväl bygdeslingor som byaslingor.
- Lokala servicelösningar, projekt
- Främja den lokala dialogen samt dialogen mellan kommun och det lokal
- Bredband
- Värna och utveckla det som har, är eller har möjlighet att bli av riksintresse eller internationellt intresse. Såsom Drottning Margaretastigen, Björketorpsstenen, Bräkneåns dalgång, Brunnsområdet med Karön och Ronnebys möte med landsbygden, Gribshunden och Vång
- Aktivt delta i den arbetsgrupp som knyter expertiskunnande med kommunalt och regionalt ansvar och lokalt kunnande kring Gribshunden och Vång
- Utveckla lokala stråk och platser utifrån vad som blivit identifierat i grönstrukturarbetet
- Skärgården. Utveckla befintliga och medverka till nya upplevelser och kulturutbud, bl.a. Arkipelagrutten och kustcykelleden
- Delta i Blekinge Arkipelags arbete och projekt Arkipelagrutten

Mötesplan Landsbygdssamråd 2016

Samskapandet kring landsbygdens utveckling sker idag till stor del via regelbundna möten varannan månad i kommunens Landsbygdssamråd. Samarbetspartners i Landsbygdssamrådet är Ronneby kommunbygderåd, Blekinge Pärlor, Blomstrande Bygden och Bygd i samverkan. Mötesplan för 2016 gällande Landsbygdssamrådets aktiviteter och möten, se bilaga

Utvärdering

Utvärdering och rapportering av handlingsplanerna och dess status görs årligen. Deltar i detta gör samtliga inblandade förvaltningar samt Landsbygdssamrådet och redovisas för Kommunstyrelsen.